

## TAITUS

### Pol One Towe eite Taitus ma'e Lese Ausawi

#### *Taitus Peri Tutawe*

Meni ape Taitus Juda lo lu tewi ma'e aiye ta'ame. Pol lu taune ma'e au te'e fiyariteye su, meni ape Taitus lai Jisas ne tote tawesi umasiteye. Serai Pol omo omo tere'e ma'e peri lo au te'e fiyariteye su, le meni Taitus le mase heneti. Pol lai Taitus omo Korin ma'e nowe hesi a'i eimawesawi. Taitus omo Korin sahe le lu taune werese marepi lowe lo au kairefiyeteye. Nowe me'iyeye su, le meni Taitus kemere Krit ma'e eimawesawi. Le Taitus ma'e apou leseye, "Lu tamo peri afofo a'i au te'eteye ape, ne lowe ne weiyai!"

#### *Pol lai Taitus one towe eite lese ausawi.*

<sup>1</sup> Ane, Pol, Owane Sitewi lo wiyawi ta'ane siye meni. Owane Sitewi lai ane ariariyeye. Owane Sitewi ane lu taune werese ma'e Jisas Kraisi lo wiyawi ta'aneyei ne eimawesai. Owane Sitewi lai lu taune tomu ne'ese ariariyeye. Sosu lowe Jisas lo yo seni umasiyeye su, Owane Sitewi lai ane le ne tote tawesiyeye lowe lo au kairefiyeye ne eimawesaiyeye. Ane lowe ma'e Owane Sitewi lo peri wiyeme a'i apou a'i te'esiya, lu taune werese yo seni asevaro a'i pei ironamite. <sup>2</sup> Tu naifa weriyeye Owane Sitewi lai nomo ma'e te'e eti naneiteye. Le apou au te'eye, "Ane lai lu taune werese, marepi ano umasinamiyeye ape, ane lowe ma'e marepi hepene he'i a'i aurowa. Serai lowe

mi mi pasi pasi ironamirowa.” Nomo werese marepi hepene he'i a'i ape ninawesiya. Le lai peri wawero au te'erowata. Serai Owane Sitewi lo te'e eti naneiteye ape wiyeme a'i henerairowa. [Kl 1:27] <sup>3</sup> Nowe mo'o ta su, Owane Sitewi lai lu tamo ma'e, te'e eti naneiye ape, au te'e fiyariye. Le a'i lai ane te'e naneiye lo ape auwe. Serai Owane Sitewi lai, nomo ma'e marepi hepene he'i a'i auwei ape, le ane ma'e apou au te'eye. “Ne lu taune werese ma'e te'e naneiyei ape ano pei au te'e fiyarite.” <sup>4</sup> Ane, Pol, one towe eite ne ma'e, Taitus, lese ausawiyei. Ne meni eime ano ne. Ane ne ma'e one towe eite ausawiyei. Ane ne ma'e Jisas lo peri au te'eteye su, ne Jisas lo peri wanu tote tawesi umasinamiteye. Serai ane aite pa'ise no wou a'i henerai. Sosu ne meni eime ano wou a'i henerai. Owane Sitewi lai Tai wiyeme a'i, Jisas Kraisi aiwawe, lowesi marepi no au feraferei ironamirowa. Lowesi ne ma'e marepi fetane a'i au irorowa. [2 Ko 8:23; Ga 2:3; 2 Ti 4:10; Ro 1:7]

*Taitus, ne kemere Krit saro ahe ta'anere.*

<sup>5</sup> Tu naifa ane ne kemere Krit sahe arunati. Ane ne kemere Krit ma'e arunati su, ane ne ma'e apou eiye, “Ne wiyawi notosi lo au fareraiyere. Ane ne arunati su, wiyawi notosi lo ta'ane tepa'asi ta'ame ne. Serai ne wiyawi notosi lo ta'ane tepa'asire. Ne omo werese sahe lu tamo ariariyere.” Lu ape mo Owane Sitewi lo wiyawi werese au noweinoweiyei. Ane ne tu au te'e tepa'asiye. <sup>6</sup> Ne lu tamo yo seni apou ape se ariariyere. Meni ta lo yo seni wara'i a'i irosiya. Le tani ta'i a'i naiture. Eimane werese lo Jisas lo peri pei wanu tote tawesi umasinamire. Eimane

werese lowe lo yo seni luwaru a'i owe ape irote. Lowe tai mai lo peri owe ape wanu arisite. [1 Ti 3:2-7; 2 Ti 2:24-26] <sup>7</sup> Meni ape, Owane Sitewi lo wiyawi au noweinoweyei ape, yo seni asevaro irote. Le marepi topo lo a'i owe ape tote umasite. Le ai marepi witane a'i owe ape au te'e tiyatite. Le meremereye sa'i owe ape are. Le lu taune ma'e ai atuwei lo yo seni owe ape ai atu tiyatite. Le ma'aru lo marepi ne owe ape tote tawesinamite. <sup>8</sup> Ahowa, le meni isafi a'i ne. Le yo seni werese wisere a'i marepi erasi a'i fa totete. Le Owane Sitewi lo wiyawi au noweinoweyei su, le marepi wara'i a'i irote. Owane Sitewi lo nihe se meni ape lo yo seni wara'i a'i ne. Le lu taune lo yo seni marepi wisere a'i se siye eti hesi ereire. Le Owane Sitewi ma'e au te'e wisereyeyei su, le marepi wisere a'i se au te'e wisereyete. Yo seni topo lo kairefi a'i se teite. Le yo seni lo yo hesi a'i ape owe ape umasite. Le Owane Sitewi lo peri werese a'i siye etite. Le Owane Sitewi lo peri wanu tote tawesi umasinamite. <sup>9</sup> Owane Sitewi lo peri, nomo ne ma'e au atuatumiteye ape, lu ape mo peri ape fu wanu tote tawesi umasite. Le Owane Sitewi lo peri wiyeme a'i siye etite. Lu tamo Owane Sitewi lo peri wawero a'i au te'e fiyariyeyei su, le peri lowe lo au te'e fareraiyeyei. Serai le fara'u Owane Sitewi lo peri fu au te'e fareraiyete.

*Lu tamo peri wawero a'i au te'e atuatumiteye.*

<sup>10</sup> Kemere Krit sahe lu tomu ne'ese lowe Owane Sitewi lo peri arisiteye. Lu tomu ne'ese peri ahi a'i au te'e te'eteye. Lu tomu ne'ese peri ta au te'e areareteye. Juda lo lu tomu ne'ese yo

seni ape mo umasinamiteye. [1 Ti 4:7] <sup>11</sup> Lu werese ape mo peri wawero ape mo au te'eyei su, lowe nohuweripi awaripi werese lo marepi au luwaruweyei. Lowe peri wawero towafi lowe lo au te'e atuatuteyei su, lowe ma'aru aniyei ne toteyei. Ne lu ape mo ahi lowe lo einamite. [1 Pi 5:2; 2 Ti 3:5-6] <sup>12</sup> Meni ta lu tewi ape ma'e fai. Le au te'e siye meni towafi lowe lo apou au te'eye, "Fene lu taune, kemere Krit ma'e fai ape, fene werese peri wawero au te'enamisiya. Fene werese yo seni luwaru a'i ironamisiya. Fene werese aiwawe a'i onota'ano a'i ne. Fene ayei ahi a'i ne. Fene sa'i eifariyai wou a'i ne." <sup>13</sup> Peri ape wiyeme a'i tene? Serai ne Jisas lo lu feni yo seni apou ape siyeyei su, ne lowe ma'e apou au te'e fiyarire, "Fene, yo seni luwaru werese a'i fene lo me'iyeni ma'e atati arute." Lowe peri no wanu tote tawesi umasiyei su, lowe yo seni asevaro irowei. [2 Ti 4:2] <sup>14</sup> Lowe yo seni asevaro umasiyei su, lowe Juda lo ya'ariyei lo peri owe ape totete. Aiwawe a'i lowe lu tamo tere'e lo peri wawero a'i owe ape wanu umasite. Lu tere'e ape mo peri wiyeme a'i me'iyeni ma'e atati aruwei. Lu tamo ape yo seni luwaru a'i ma'e marepi lowe lo tatai aniyei. [1 Ti 4:7] <sup>15</sup> Lu taune Jisas lo yo seni umasinamiteye ape, marepi lowe lo asevaro a'i henerai. Owane Sitewi lai marepi lowe lo ne apou a'i totesiya, "Etiri werese asevaro a'i ne." Ahowa, lu taune werese, Jisas lo peri arisinamiteye ape, marepi lowe lo unou a'i ne. Etiri werese lowe lo unou a'i tene. Owane Sitewi lo nihe se, marepi werese lowe lo unou a'i ne. Marepi Hepene lowe lo aiwawe a'i unou

a'i ne. Serai Owane Sitewi lai lowe me'iyeni ma'e atati aruwei. <sup>16</sup> Lowe lu taune werese ma'e ahi a'i se apou au te'esiya, "Nomo Owane Sitewi so'oruwenamisiya." Ahowa, lowe wiyawi lowe lo au ta'ananamisiya su, lowe Owane Sitewi lo marepi umasi ta'ame. Lowe Owane Sitewi lo peri werese arisinamisiya. Lowe Owane Sitewi ma'e me'iyeni ma'e atati aruwei. Lowe ai marepi Owane Sitewi ma'e lu taune aiwawe a'i tote-namisiya. Ahowa, lowe Owane Sitewi lo peri werese arisinamisiya. Lowe wiyawi wisere a'i tamo irorowata. [1 Jo 1:6; 2:4]

## 2

*Ne Owane Sitewi lo peri wiyeme a'i au te'e atuatumamite.*

<sup>1</sup> Ane ne ma'e, Taitus, au te'esiya, ne, nomo aiwawe a'i, Owane Sitewi lo peri wiyeme a'i tote tawesi umasisiya. Serai ne lu taune werese ma'e Owane Sitewi lo peri wiyeme a'i au te'e fiyariyei su, ne lowe ma'e apou au te'eyei, "Fene Owane Sitewi lo peri umasiyei su, fene yo seni asevaro a'i fa ironamite." <sup>2</sup> Ne lu owane ma'e apou au te'ere, "Fene meremereye sa'i owe ape ate. Fene yo seni asevaro a'i irote. Fene wiyawi ta'aneyei su, fene marepi wisere a'i se au irowei. Fene Owane Sitewi lo marepi kairefi a'i se umasina-mite. Fene lu taune werese marepi erasi a'i tote wawesiyenamite. Marepi orese a'i fene ma'e heneraiyei su, fene kairefi a'i se teinamite. Serai fene marepi orese a'i ape hi ani ararowei." <sup>3</sup> Ne taune naihe owane ma'e au te'ere. Fene aiwawe a'i yo seni werese fene lo asevaro irote. Fene

marepi luwaru a'i peri ahi a'i se owe ape au te'ete. Fene aiwawe a'i meremereye sa'i owe ape ate. Ahowa etiri werese ape mo fene owe ape umasinamite. Fene etiri werese wisere a'i taune tere'e ma'e au te'e atuatumamite. [1 Ti 3:11]<sup>4</sup> Serai lowe menitani ta meni he'i naituwei ape, lowe apou au te'e atuatumite, "Ne meni no ma'e marepi erasi a'i tote wawesiyenamite. Ne aiwawe a'i eimane werese ma'e marepi erasi a'i au tote wawesiyewe noweinoweinamite."<sup>5</sup> Lowe marepi wisere a'i totenamite. Yo seni lowe lo ne, lowe lai asevaro a'i ironamite. Lowe wesi towafi lowe lo sahe wiyawi ani tohotere. Lowe lu taune werese ma'e marepi wisere a'i au atuatu irote. Menitani lai meni ape lo peri wanu umasinamite. Menitani yo seni asevaro umasinamiteyei su, lu taune tere'e Owane Sitewi lo peri wiyeme a'i au luwaruwerowata." [Ef 5:22]<sup>6</sup> Aiwawe a'i ne yo'orei lu ma'e apou au te'ere, "Fene werese marepi momotei a'i se tote irote."<sup>7</sup> Wiyawi werese no sahe, ne yo seni asevaro a'i no au atuatumamite. Lu taune wiyawi werese no siyeyei su, lowe Owane Sitewi lo yo seni marepi no papu siyenamiyei. Ne wiyawi asevaro ironamiyei su, ne Owane Sitewi lo peri farere a'i umasinamiyei. Ne lu taune ma'e au te'e atuatuwei su, ne marepi kairefi a'i se au te'e atuatumite." [1 Ti 4:12]<sup>8</sup> Ane ne ma'e, Taitus, au te'esiya. Ne peri asevaro a'i lu taune ma'e au te'ere. Ne peri ape au te'eyei su, lu taune peri no ne luwaru a'i au te'erowata. Ne peri asevaro a'i au te'eyei su, lu werese ai peri ne ma'e itiya'u au te'erowata. Serai lowe peri no ne neritase a'i teriteyei. Lowe nomo ne

peri luwaru a'i au te'enamirowata. [1 Pi 2:15] <sup>9</sup>Taitus, ne wiyawi yahowa'i ta'ane siye lu werese ma'e apou a'i au te'ere. "Wiyawi yahowa'i ta'ane siye lu, Jisas lo peri umasinamisiya ape, fene wiyawi meni owane fene lo etiri werese ne lowe lo umasinamite. Fene wiyawi meni owane fene lo ma'e marepi wisere a'i au totete. Fene ai peri werese lowe ma'e itiya'u owe ape au te'ete tiyatite." [1 Ti 6:1] <sup>10</sup>Fene wiyawi meni owane fene lo etiri werese lowe lo fene owe ape ta'areite. Ahowa, fene yo seni asevaro a'i iroteyei su, lu taune werese Owane Sitewi lo peri ne apou eiyei, "Owane Sitewi lo peri wiyeme a'i tene! Le a'i lai marepi hepene he'i a'i lu taune werese ma'e aurowa." <sup>11</sup>Owane Sitewi lai lu taune werese ma'e feraferiyei lo au atuatu hesi erei tepa'asiye. Serai lu taune werese a'i peri lo wanu umasinamiyei su, Owane Sitewi a'i lai lu taune werese a'i ma'e marepi hepene he'i a'i aurowa. <sup>12</sup>Nowe ape se le lai nomo ma'e apou au atuatumamisiya, nomo yo seni luwaru werese a'i me'iyeni ma'e pei atati arunatire. Nomo awei lo marepi werese a'i me'iyeni ma'e pei atati arunatite. Nomo yo seni asevaro pei ironamite. Nomo marepi wisere a'i se yo seni nomo lo pei irote. Nomo Owane Sitewi ma'e marepi erasi a'i au totenamiyei. Serai yo seni nomo lo asevaro a'i heneraiyei. [1 Jo 2:16] <sup>13</sup>Jisas Kraisi nomo ma'e, marepi hepene he'i auwe ape, le Owane Sitewi wiyeme erasi a'i nomo lo ne. Tu naifa le nomo ma'e au te'e eti naneiteye. Le apou au te'e eti naneiteye, "Ane mi erasi se si tame itorairowa." Serai nomo marepi erasi a'i se tote ninawenamisiya. <sup>14</sup>Tu naifa le

nomo ne temeniyeye. Le nomo ne temeniyeye su, le yo seni luwaru werese a'i nomo lo si tame ete hene aniyewe, au pamowe sasarisawi. Le marepi hepene nomo lo asevaro a'i au irorowa. Serai nomo werese a'i marepi hepene a'i asevaro a'i henerai tepa'asiye ape, nomo Owane Sitewi lo lu taune asevaro heneraiyei. Serai nomo wiyawi wisere a'i ta'ane tohoteyei. [Ga 1:4; Kis 19:5; Lo 4:20; 7:6; Ese 37:23; 1 Pi 2:9] <sup>15</sup> Etiri werese ane ne ma'e au leseteye ape, ne lu taune ma'e kairefi a'i se au te'ete. Lowe Owane Sitewi lo marepi pei umasite. Ne lu taune ma'e yo seni luwaru a'i ironamiteye ape, ne yo seni luwaru a'i lowe lo au fareraiyere. Ne kairefi a'i teite. Lu taune tamo peri no ape arisirowata. [1 Ti 4:12]

### 3

#### *Ne Owane Sitewi lo yo seni wara'i a'i ironamite.*

<sup>1</sup> Ne, Taitus, lu taune ma'e apou au te'ere, “Fene awei pani lu owane werese lo peri wanu umasinamite. Lu tere'e etiri fene lo, au noweinoweinamiteye ape, fene aiwawe a'i peri lowe lo wanu tote umasinamite. Fene mi mi werese marepi kairefi a'i se wiyawi wisere a'i ne au ta'ananamite.” [Ro 13:1-7; 1 Pi 2:13-14]

<sup>2</sup> Ne lowe ma'e au te'ere, “Fene lu taune werese ma'e peri luwaru a'i owe ape au te'ere. Fene ai marepi lu taune ma'e owe ape tote tiyatnamite. Lu taune werese ma'e marepi fetane a'i au irote. Lu taune werese ma'e marepi wisere a'i au atuatumamite.” <sup>3</sup> Ne awei lu taune werese ne owe ape au te'e luwaruwete! Piyene awere? Tu naifa nomo aiwawe marepi meremereye a'i



totenamiteye. Nomo Owane Sitewi lo peri arisnamiteye. Sepei Satan lai marepi nomo lo tatai aniyei ne totesiya. Awei lo yo seni werese ne nomo iro umasinamiteye. Nomo taune tamo siye wisereyenamiteye. Marepi werese nomo lo mi mi apou totenamiteye. Ai peri te'e tiyatinamiteye, etiri tamo siye wisereyenamiteye, lu taune ma'e ai marepi totenamiteye, nomo ai marepi mi mi werese totenamiteye. [1 Ko 6:11; Ef 2:2; 5:8]

<sup>4</sup> Ahowa, Owane Sitewi Tai Pefine a'i, nomo ma'e, marepi hepene he'i auwei ape, le yo seni luwaru werese a'i nomo lo hi ma'e siyeye. Le marepi erasi a'i nomo ma'e tote wawesiyenamiteye. Le marepi wisere a'i lo nomo ma'e au atuatu ironamiteye su, <sup>5</sup> le yo seni luwaru a'i nomo lo au sasari ani pamoweye. Nomo yo seni luwaru a'i mi mi werese totenamiteye, nomo yo seni wisere a'i ironamirowata. Nomo Moses lo yo peri umasinamiteye su, Owane Sitewi lai marepi hepene he'i nomo ma'e aurowata. Ahowa, le marepi feraferiyei lo yo seni luwaru a'i nomo lo, le yo seni luwaru a'i nomo lo aseparo a'i au ironamiteyei. Le a'i lai Hepene Wara'i a'i lo nomo ma'e yo seni luwaru a'i au huwei ne eimawesai. Hepene Wara'i a'i lo marepi hepene he'i a'i nomo ma'e aunamiye. [2 Ti 1:9; Ef 5:26]

<sup>6</sup> Owane Sitewi lai, Jisas Krais lo iyape se, nomo ma'e marepi hepene he'i a'i auwe ape, le Hepene Wara'i a'i lo nomo ma'e ani terosowe. Nomo werese ma'e erasi a'i napetuwe. [Ap 2:17-18]

<sup>7</sup> Serai Owane Sitewi lai nomo siyeyei su, le yo seni luwaru a'i nomo lo siye ta'ame. Ahowa, le Jisas lo fisa'i siyeyei. Owane Sitewi lo feraferiyei se marepi hepene nomo lo

au fareraiyeyei ne heneraiyeyei. Serai nomo Jisas Kraiss lo marepi umasiteyeyi su, nomo eimane lo heneraiyeyei. Serai le nomo ma'e Owane Sitewi lo etiri werese au hese ani erei isafiyeyei. Nomo Owane Sitewi lo eimane henerai ape, nomo mi mi pasi pasi ironamitorowa. Serai nomo marepi wisere a'i se ninawenamisiya. <sup>8</sup> Peri ano ne ma'e au te'esiya ape, wiyeme a'i tene. Peri werese ape ne, ane ne ma'e au te'esiya su, ne marepi kairefi a'i se au te'e fiyarite. Lu taune Owane Sitewi lo peri werese wanu tote tawesinamiteye ape, lowe marepi erasi a'i se apou toteyei. Lowe wiyawi wisere a'i lu taune ma'e au ta'anenamiyeyi. Lowe wiyawi wisere a'i ta'aneyeyi su, wiyawi ape marepi lowe lo au kairefiyenamiyeyi. <sup>9</sup> Lu tamo peri ahi a'i ne ma'e au te'eteyeyi. Ne peri ahi a'i ape mo me'iyeni ma'e atati arute. Ne ya'ariyeyi lu tewi lo iyape werese owe ape totete. Lu taune tamo ne ma'e ai peri au te'e te'e tiyatiyeyi. Ne aiwawe a'i me'iyeni ma'e atati arute. Lowe Owane Sitewi lo yo peri ne, Moses leseteyeyi ape, lowe Owane Sitewi lo yo peri ahi a'i se au te'eteyeyi. Ne peri lowe lo owe ape wanute. Etiri werese ape lu taune lo marepi au luwaruwayeyi. Serai ne peri lowe lo ne marepi owe ape totete. [2 Ti 2:14,16] <sup>10</sup> Meni ta lu taune werese ma'e ai marepi erasi a'i au te'e tiyatiyeyi ne. Ne nowe hesi a'i au te'e fareraiyeyeyi. Meni ape peri no wanu umasi ta'ame su, ne fara'u me'iyeni ma'e atati arure. [Mt 18:15-17] <sup>11</sup> Meni ape lo marepi luwaru wiyeme a'i ironamiteye. Marepi lo luwaru a'i ne. Marepi apou ape lo lai, le yehe omo ma'e eimawesawiyeyi.

*Taitus, ne witane a'i ane ma'e aiyere.*

<sup>12</sup> Nowe naretei a'i se ane omo Nikopolis iron-amiteyei ne toteye. Ane nowe atahe a'i se meni ta'i ne ma'e eimawesawiyei. Meni Artemas meni Tikikus, ane so'oru ta'ama. Meni ape ne ma'e heneriyei su, fenesi marepi kairefi a'i se omo Nikopolis ma'e fa aiyere. [Ef 6:21-22; Kl 4:7-8]

<sup>13</sup> Ne fara'u meni Senas, awei meni owane siye so'oruwe siye meni, meni Apolos aiwawe a'i, ne lowesi lo etiri pati ta'uwe anite. Serai lowesi witane a'i au te'eyei ne iyei. [Ap 18:24; 1 Ko 3:5-6; 1 Ko 16:12]

<sup>14</sup> Fene lu hesi ape au pati ferafereiyei su, fene wiyawi wisere a'i irowei ne atuatuwei. Fene wiyawi wisere a'i ironamiyei su, marepi fene lo fetane a'i totenamiyei. [Ef 4:28]

<sup>15</sup> Lu taune werese ane mase ironamisiya ape, lowe ne ma'e au te'e eritesawisiya. Nomo lu taune werese, Jisas lo marepi umasisiya ape, lowe ane ne marepi erasi a'i tote wawesiyenamisiya. Nomo lu taune werese, ne mase irosiya ape ma'e au te'e eritesawisiya. Owane Sitewi lo marepi ferafereiyei fene mase ironamisiya. One towe eite tepa'asiye.

**Owane Sitewi lo Peri Te'e Naneiyei He'i**  
**The New Testament in the Saniyo-Hiyewe Language of**  
**Papua New Guinea**  
**Nupela Testamen long tokples Saniyo-Hiyewe long**  
**Niugini**

copyright © 2004 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Saniyo-Hiyewe

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-23

---

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 22 Nov 2019

6e446661-7563-5fdd-b0a1-f674b9c2fd56